

Könyvtár a kultúrák és Gemenc kapujában

Szekszárd földrajzi elhelyezkedése

Magyarország Közép
Európában található,
a Kárpát-medencében,
területe 93 000 km²,
lakossága ~9,6 millió fő

Tolna vármegye a
Dél-Dunántúlon található,
területe 3 703 m²
lakossága 230 000 fő

Szekszárd
31 000 lakosú
megyeszékhely

Gemenci erdő, a
Duna-Dráva Nemzeti
Park része

Szekszárd földrajzi elhelyezkedése

Szekszárd város a Duna árteréhez közel, az Európa szerte híres, fokozottan védett növény- és állatfajoknak otthont adó gemenci erdő szomszédságában fekszik. A város és lakóinak életét századokon át a szőlő- és bortermelés, a Duna mente, a Sárköz életét az ártéri gazdálkodás határozta meg.

Duna-Dráva Nemzeti Parkhoz tartozó, gemenci erdő egyedi ártéri jellege a folyamszabályozással, a holtágak kiszáradása nyomán alakult ki, de az ártér tudatos erdősítésével a hagyományos gazdálkodás és életforma hanyatlása indult meg. Az erdő még így is ritka természeti érték, amit nemcsak a rekorder szarvasbikák, de a rejtőzködő fekete gólya is fémjelez. Bár a táj és a város környezete alapvetően átalakult, kulturális gyökerei továbbra is természet közelségéből fakadnak.

A természettel az ártérrel, a táj adottságaival való együtt létezésnek is emléket állít a nemzetközileg elismert néprajzkutató Andrásfalvy Bertalan, *A Duna mente népének ártéri gazdálkodása* c. művében.

A híres kutató munkásságáról könyvtárunk 2021-ben, *A tájban szelíden élő ember* c. konferencián emlékezett meg.

<http://gemenczrt.hu/media/feketegolya-feszek/>

ANDRÁSFALVY BERTALAN

A DUNA MENTE NÉPÉNEK ÁRTÉRI GAZDÁLKODÁSA

EX LIBRIS KÖLDŐ

A TÁJBAN SZELÍDEN ÉLŐ EMBER

Konferencia a 90 éves
Andrásfalvy Bertalan
tiszteletére

2021. NOVEMBER 23.

Szekszárd, Széchenyi u. 51.

Szekszárd, a kultúrtáj

A **Szekszárdi borvidék** szőlőbirtokai a Tolna-Baranyai-dombságtól, a Dunamenti-síkságtól, és a Sárköztől nyugatra, a Gemenci erdő közelében terülnek el.

A szekszárdi táj élménye meghatározó volt a jeles szekszárdi születésű írók életében is:

- **Babits Mihály:** a magyar irodalmi élet meghatározó alakja volt, akinek a családi szőlőbirtok nem csak támogatást, de inspirációt is jelentett, a *La Divina Commedia* fordításáért elnyerte a San Remo-díjat
- **Mészöly Miklós:** a Gemenc és Sárköz árvízmentesítését felügyelő édesapja mellett élte meg az ártéri erdő csodás világát; a világháborús nemzedék legfontosabb alkotójaként a következő írógeneráció (*Esterházy Péter, Nádas Péter, Krasznahorkai László*) előtt nyitotta meg a nemzetközi érvényesülés kapuit, miközben ő magától is Nobel-díjat remélt

Szekszárd - több mint jó bor: a város a kultúra támogatása mellett, a zöld-gondolat terjesztéséhez is pozitívan áll hozzá: 2019-ben elfogadták Szekszárd Klímastratégiáját.

https://szekszard.hu/application/files/7616/5632/9434/1._szekszard_klimastrat_egyeztet_vegl.pdf

Örökségtől az élő hagyományig

Alapvető könyvtári feladatunk kulturális örökségünk ápolása és továbbadása. A könyvtár a Mészöly Miklós Egyesülettel partnerségben évente megszervezi a Mészöly-díj átadását, és a **Szekszárdi Magasiskola** rendezvényeit.

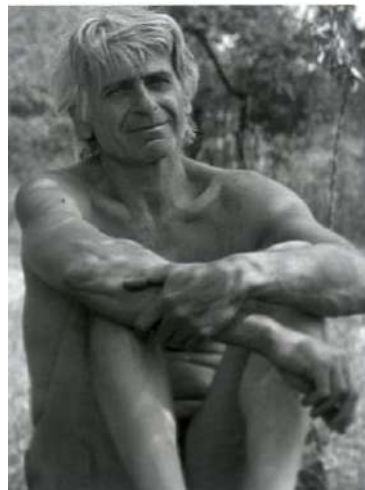
Az elmúlt években a könyvtár ifjúsági olvasóklubja is részesévé vált e hagyomány őrzésének, és idén már az írótábor munkájához is kapcsolódni fog.

A sokszínűségében is, vitathatatlanul zöld mészölyi örökség kötelez - ehhez az útravalóhoz szeretnénk hűek lenni zöldkönyvtári munkánkban.

"Tolnában nőttem fel közel a gemenci rezervátumhoz, s barátom volt egy öreg erdész, aki az erdő, folyó, rét és az ég jelzéseit jobban ismerte, mint az amatőr rádiós az éter hangvilágát. Tanítvánnya kellett lennem a magam módján [...]"

Újabbán sokat töprengök azon, miért igyekszem a természetet — amit az urbanitás és a technikai célszerűségek a maguk helyén szükségképpen természetidegenné formálnak — lehetőleg tiszteletben tartani, kerülni az emberközpontú erőszakot s keresni két autonómia között az egyensúlyt. [...] Tán bizarrul hangzik, de itt az egyetemes szabadság értelmezéséről van szó. S ebbe — akár esztétikai önzésből is — beleértem a fű-fa-virágot, állatokat-bogarakat is."

Mészöly Miklós: *Négy levél Kisoroszból*

Mészöly Miklós Irodalmi Akadémia
Írói alkotótábor és mesterkurzus

Illyés Gyula Könyvtár

Könyv - Kultúra - Közösség

A megyei könyvtár 1952-ben korábbi gyűjtemények összevonásával jött létre.

- 1961-ben épült meg a könyvtár 915 m²-es főépülete Szekszárd központjában
- az új épületbe történő őszi költözésig a gyermekkönyvtári részleg egy másik épületben kapott helyet 200 m²-en
- dolgozóink létszáma: 31 fő
- állományunk Tolna vármegye legnagyobb gyűjteménye: ~ 337 000 dokumentum

Az Illyés Gyula Könyvtár könyvtári szervezetben elfoglalt helye:

- az országos könyvtári-informatikai rendszer alközpontja
- az Országos Dokumentumellátási Rendszer (ODR) 55 szolgáltató könyvtárának egyike
- Tolna vármegye 14 nyilvános könyvtárának módszertani központja
- a Tolna vármegyei Könyvtári Szolgáltatási Rendszer (KSZR) 97 településén szolgáltató könyvtár
- egyben városi könyvtár Szekszárdon

Küldetésnyilatkozat

Az Illyés Gyula Könyvtár mint Tolna vármegyei feladatokat ellátó ODR tagkönyvtár, küldetésének tartja, hogy összehangolt, egységes és sokrétű nyilvános könyvtári és információs szolgáltatásokat nyújtson mindenkinek. Törekszünk arra, hogy a fenntarthatóság elvei alapján kialakított szemléletformáló és közösségszervező gyakorlat határozza meg a könyvtár mindennapi működését. Ennek érdekében feladatunk:

- gyűjteni az egyetemes, nemzeti, nemzetiségi, helyi és ökológiai kultúra írott és elektronikus dokumentumait, annak elérhetőségét tértől és időtől függetlenül biztosítani
- támogatni az oktatási-nevelési tevékenységet, az élethosszig tartó tanulást és a digitális írástudást
- ösztönözni a könyvtárhoz és az olvasáskultúrához kapcsolódó közösségek létrejöttét és működését
- együttműködni a partnerintézményekkel és civil szervezetekkel
- szervezni programokat, színvonalas kulturális rendezvényeket
- megőrizni a megyei identitástudatot és tudásvagyont, erősíteni a lokálpatriotizmust, segíteni és terjeszteni a helytörténeti és tudományos kutatásokat és azok eredményeit
- támogatni a Tolna vármegyei nemzetiségi kultúrát
- segíteni a társadalmi, területi, szociális, illetve egészségügyi okokból hátrányos helyzetű használók esélyegyenlőségének megvalósulását
- szervezni és erősíteni a területi ellátásban résztvevő nyilvános és KSZR könyvtárak szakmai összefogását, számukra könyvtári szolgáltatásokat nyújtani és támogatni továbbképzésüket

Nyilvános közkönyvtárként feladatait a törvényi előírásokkal, a fenntartó és a szolgált közönség elvárásaival, az IFLA stratégiai céljaival és a minőségbiztosítás elveivel összhangban látja el.

Jelen pályázatunk célja, hogy bemutassuk a fenntarthatóságot komplex módon megközelítő zöldkönyvtári működésünket, elért eredményeinket, és azt a hálózatot, amit alulról jövő kezdeményezésként megyei, valamint országos szinten indítottunk el.

Elkötelezettségünket jelzi, hogy a magyarországi könyvtárak közül elsőként csatlakoztunk a Zöldkönyvtári kiáltványhoz.

<https://mke.info.hu/konyvtarvilag/2022/11/green-libraries-manifesto-zoldkonyvtarak-kialtvanya/7985/>

A Szekszárdi Tudásközpont

A **Modern Városok Program** keretében megtervezett, a levéltárat és a könyvtárat is magába foglaló zöld épület, a **Szekszárdi Tudásközpont**, katalizátorává vált addigi zöldkönyvtári álmainknak.

Az épület tervét a természet és az ember közötti harmónia igénye, és a fenntartható működés elvei formálták. Olyan gyakorlatias megoldások jellemzik, mint a teljes energiaigény 90-95%-át fedező napelemtáblák, és olyan építészeti gesztusok, mint fák, légtisztító növények beltéri zöldfala az aulában, zöldtető, az épület körül pedig park és játszótér.

A **Minősített Könyvtár** cím elnyerését követő legújabb három éves könyvtári stratégia célja, hogy egy ilyen épülethez méltó, megújuló szolgáltatások és kiteljesedő zöldkönyvtári működés fogadja a könyvtár legkülönbözőbb közösségeit.

2020 februárjában megkezdte működését az **Öko-munkacsoport**.

Tudásmegosztás

A környezeti-, és klímaválság globális és helyi szinten is mindannyiunkat érint. Könyvtárként és véleményformálóként különös felelősségünk, hogy szerepet vállaljunk az ellene való küzdelemben.

Törekszünk arra, hogy megismerjük és megismertessük a helyi zöld kezdeményezéseket, környezetvédelmi programjainkat pedig a döntéshozókkal együttműködve, a helyi célokkal és tervekkel összhangban valósítjuk meg.

Támogatjuk kollégáink önképzését, szakmai fejlődését, folyamatosan bővítjük ismereteinket. Belső kommunikációnk eszközeül, a felhőszolgáltatások mellett, a rendszeres gamifikációt választottuk (pl. kahoot kvízek).

Célunk, hogy naprakész, hiteles információt nyújtsunk és példát mutassunk olvasóinknak, valamint az általunk szolgált közösségeknek.

Ökológiai témájú dokumentumgyűjtemény

2020-tól kezdve gyűjti a könyvtár az ökológiai gondolat, a természet- és környezetvédelem új dokumentumait. Naprakész információk biztosításával segítünk, hogy olvasóink eligazodjanak a klíma és környezeti kérdések összetett világában.

- a gyűjtemény tételei “**zöldkönyvtár**” tárgyszó alatt az elektronikus katalógusban is elérhetők
- a virtuális különgyűjteményben cím szerint jelenleg 961 dokumentum található
- a könyvtár két épületében egy-egy **Öko-polcot** hoztunk létre, bemutatva a tematikus gyűjtemény frissebb címeit
- az állomány fiataloknak szóló része a Gyermekkönyvtárban található
- a tematikus ajánló bibliográfiák összeállítása elkezdődött
- a beszerzendő kötetekről külön dezideráta készül
- online felületeinken rendszeresen adunk közre ajánló válogatásokat

A Tudásközpontban egy **Zöld sarok** kialakítása a célunk, ahol az öko állomány együtt lesz elérhető.

Tanulmányutak, tapasztalatcserék

Az Öko-munkacsoport szakmai tapasztalatszerzés és jó gyakorlatok tanulmányozása céljából meglátogatta a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtárat, valamint az "IFLA Green Library Award" hazai birtokosait, az Óbudai Platánkönyvtár Ezüsthegyi Könyvtárat, és a József Attila Megyei és Városi Könyvtárat Tatabányán.

Utunk megerősített minket a **magyar zöldkönyvtári hálózat** létrehozásának fontosságában, célszerűségében.

Zöld szolgáltatások - partnerségek

Partneri együttműködésben több olyan szolgáltatást hoztunk létre, amik az egyéni fogyasztói döntések fontosságára és választásaink következményeire hívják fel a figyelmet. Tudatosítani szeretnénk az újrahasznosítás jelentőségét. Az öko-tudatosságot megjelenítő gyűjtők fogadtatása a lakosság körében egyöntetűen pozitív, a könyvtárhasználat részévé váltak.

- **elemgyűjtő** - a könyvtárak között elsőként, a **PontVelem Okos Programmal** együttműködve az általános iskolások környezettudatosságra és pénzügyi tudatosságra tesznek szert
- **“Passzold vissza, tesó”** - mobiltelefon-gyűjtési kampány, a Jane Goodall Intézet, a Védegyelet Egyesület és az Afrikáért Alapítvány közös programja
- **használt sütőolaj gyűjtő**, az udvaron - lakossági gyűjtőpontként működünk a „CseppetSem” kampányban a Biotrans Kft-vel együttműködve
- **MME Adománpont** - a Magyar Madártani Egyesület kítűzőihez adomány ellenében lehet hozzájutni
- **szelektív hulladékgyűjtőket** helyeztünk el a könyvtár folyosóin

Zöld szolgáltatások - használt könyvek

A használt könyvek hasznosítása - *különösen egy könyvtár esetében* - a fenntartható gazdálkodás speciális formája.

- a hagyatékból származó könyveket ingyen befogadjuk, átválogatjuk, állományba vesszük, a többit jelképes összegért eladásra kínáljuk, és 2021-től saját webshopon is elérhetővé tesszük
- rendezvényeinken filléres könyvvásárt szervezünk és mintánkat követve több kistélepülés is használt könyvbörzét tart
- olvasói könyvadomány gyűjtéseket szervezünk a kórház gyermekosztályának és néhány szakrendelésnek

Zöld szolgáltatások - magkönyvtár

2021-ben az öko-kertészkedés támogatására adományok segítségével **magkönyvtár**at hoztunk létre. Egy év alatt 60 féle különböző mag gyűlt össze.

A tájjellegű fajták megőrzése, megosztása, közkinccsé tétele révén a magkölcsonzés gyakorlata illeszkedik a könyvtárak missziójához, támogatja a lassító, jól-létet célzó életvitel kialakítását, a biodiverzitás fenntartását.

Minden év tavaszán magbörzék, palántacserék szervezésével támogatjuk a vegyszermentes kertészkedés elkötelezettjeinek találkozását.

Célunk, hogy a megyei zöldkönyvtári hálózat segítségével a kistelepüléseken is meghonosítsuk a magkönyvtári szolgáltatást és a megyei szintű magcserék lehetőségét.

Újrahasznosító klubok

A zöldkönyvtári szemlélet kapcsolódik össze a makerspace-szel az újrahasznosító klubok tevékenységében.

Zöldfonal - (Újra)alkotóműhely: 2021-ben olvasói kezdeményezésre indult el a ruhajavításra koncentráló foglalkozásunk havi két alkalommal.

Könyvtári Kreatív Műhely: egy évvel később a Zöldfonal műhelyből nőtte ki magát a legkülönbözőbb anyagokkal, gyakran könyv, papír-, és textilmaradvány felhasználásával foglalkozó kézműves klub.

Érzékenyítés

Érzékenyítő tevékenységünk része **pályázatok** kiírása különböző korcsoportok számára, amelyekre eddig 80 pályamunka érkezett be. Ilyen volt a megye természeti, földrajzi értékeinek irodalmi bemutatásáról szóló, vagy a hulladékanyagok újrahasznosítását értékelő tárgyalató pályázatunk.

A helyi természeti, kulturális örökség megismerését, védelmét célozzák az **online kvízek** és egyéb játékok.

A munkacsoport tagjai a **könyvtáros kedvenc könyve** c. sorozatban gyakran az öko-állomány köteteiből szemelik ki ajánlott kedvencüket.

Web2-es felületeinken rendszeresen jelentkezünk öko-hírekkel az állandó rovatainkban:

- **ZöldSzerda**, havonta (26 alkalom, 15 275 elérés)
- **zöld könyvajánló**, hetente (19 megjelenés, 2 344 elérés)

Ismeretterjesztő előadások felnőtteknek

A 2018-as szekszárdi *Zöldítsünk!* könyvtárszakmai nap könyvtárosoknak fontos mérföldkőnek bizonyult. A konferencia a környezetvédelemre és a környezettudatosságra, a könyvtárakban meglévő eszközökre és lehetőségekre fókuszált.

Természetvédelmi, föld- és vízrajzi témájú előadások régóta szerepeltek a programkínálatban. A 2020-ban indult **Öko-estek a könyvtárban** c. sorozattal váltak rendszeressé a **kritikus gondolkodás fejlesztését** célzó öko-tudatos előadások.

Programjaink népszerűek és rendkívül változatosak: öko-háztartás, madárvédelem, vízgazdálkodás, műanyagszennyezés, klímaválság, országos túraútvonalak, vegánság, okos város / okos jövő, fenntartható divat, dendrológia, zoonózisok, permakultúra, a környezettudatosság irodalmi reprezentációja.

Ismeretterjesztő előadások gyerekeknek

„Ezért vélem úgy, hogy nem lehet elég korán élménnyé segíteni a zöld gondolkodást; sőt, a pedagógia része kellene legyen.”

Mészöly Miklós: *Négy zöld levél Kisorosziból*

A jövő generáció környezeti oktatása rendkívül fontos, mert ők (multiplikátorként) példát mutathatnak szüleik, nagyszüleik valamint kisebb testvéreik számára is.

A Gyermekkönyvtárban kötetbemutatókat, élménybeszámolókat, interaktív előadásokat tartunk, hogy a gyerekekben elmélyítsük a természet szeretetét, tudatosítsuk bennük megóvásának fontosságát (a legkisebbektől a kamaszokig).

A gyerekek hallhatnak előadásokat a gemenci erdőről, a denevérekről, az óceánok élővilágáról, a bogarak csodálatos világáról, a hullóvilág érdekességeiről.

A Gyermekkönyvtárhoz kapcsolódik a **Madárbarát Kör**, amiben a kis természetbúvárok a madármentés, a gyűrűzés, a denevérvédelem témáiról tudhatnak meg többet.

Kimozdulunk a négy fal közül...

A természetjárás évtizedes hagyomány a könyvtár életében. Eleinte csak a könyvtárosok kirándultak a gemenci rezervátumban, kenuztak, bicikliztek, túráztak a tolnai tájakon, idővel barátok, olvasók csatlakozásával egy természetjáró közösség jött létre a könyvtár körül.

A Kasztói őstölgyes, Szedresi Ős-Sárvíz, Báta, a pörbölyi Titán (a legnagyobb átmérőjű faóriás Magyarországon) mind a Duna hajdani árterében található helyek.

Minden évben szervezünk olvasóinkkal közös túrákat, szakavatott vezetéssel herpetológiai és városi botanikai sétákat.

Képzett túravezető kollégánk az országos túraútvonal megyei szakaszát ismerteti meg az érdeklődőkkel.

A saját indíttatásból kinőtt, népszerű programok révén természeti örökségünk megismerése és az egészséges életmód felé tereljük olvasóinkat.

Az ifjúsági klub tagjai számára szervezett séták a növényvakság legyőzése mellett helytörténeti ismeretek átadását is célozzák.

Állatbarát munkahely

Sári a könyvtár cicája, aki egy irodalmi rendezvényre sétált be 4 évvel ezelőtt. Azóta az olvasókkal közösen gondoskodunk róla.

A **csigák** tartásának célja a Gyermekkönyvtárban a felelős állattartásra nevelés, és a környezeti nevelés. A gyermekek nyomon követhetik a fejlődésüket.

A denevérek védelme érdekében mesterséges **denevérodút** helyeztünk ki a könyvtár udvarán.

A hagyományos természetbarát gyakorlat ápolásaként fontosnak tartottuk **madáretetőket** és odúkat kihelyezését.

A rovarok nélkülözhetetlenek a természetes egyensúly fenntartásához. Munkatársaink közreműködésével újrahasznosított anyagokból **rovarhotelt** készítettünk.

Családbarát hely

Mazsola Könyvtári Babaklub, 6 éve működő anyanyelvi, egészség- és környezettudatos fejlesztő foglalkozások a Gyermekkönyvtárban. A mesékhez és énekekhez maradék anyagokból házilag készítünk játékokat és díszletet. A szülőket érintő témákban meghívott szakemberek (logopédus, pszichológus, gyógytornász, lelkész, zenepedagógus stb.) tartanak előadásokat: 151 alkalom, 3348 fő

Környezeti nevelés a gyermekkönyvtárban, a természeti értékeket középpontba helyező gyermekkönyvtári foglalkozások: 107 alkalom, 2140 fő

“Barkácsoljunk hulladékból!”, szemléletformáló tárgyalgó foglalkozások és rendezvények az újrahasznosítás jegyében - évtizedes jó gyakorlat a Gyermekkönyvtárban: 25 alkalom, 625 fő

Öko rendezvények, előadások, öko játszóház és öko-akadályverseny, saját kezűleg készített óriás öko-játékok, könyvajándék nap: 26 alkalom, 780 fő

Madárbarát Könyvtári Kör, természetszerető családoknak kirándulások, előadások, madárgyűrés, barkácsolás: 10 alkalom, 157 fő

Otthon a könyvtárban - könyvtár az Otthonban

Hátrányos helyzetű gyermekek a könyvtárban

Az *Én könyvtáram* nevű országos program egyik legnehezebb mintaprogramja szerencsésen találkozott a könyvtár szociális elkötelezettségével. A sikeresen kialakított gyakorlattal a városszéli lakóotthonban élő értelmileg sérült fiatalok helyzetén igyekszünk javítani, a pályázat lejártá után is.

Célunk az elszigeteltség enyhítése, a gyermekek életminőségének javítása, a magabiztosságuk és iskolai teljesítményük növelése, a lakóotthoni közösségépítés támogatása.

Az élményszerű foglalkozások középpontjában a papírszínházi mese, a zene, a tánc és a cigány folklór állnak.

Az olvasói terekben tartott foglalkozásokon a fiatalok integrálását célozzuk, de zenei klubot is tudtunk indítani.

Nemcsak a rendezvényeken, hanem az Otthon zöldítésével is közvetítettük az öko-szemlélet fontosságát.

Négy év alatt 47 foglalkozásra került sor, 447 fő részvételével.

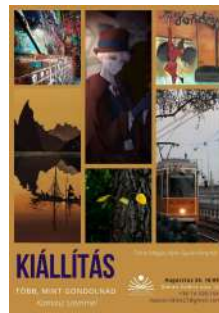

Társadalmi felelősségvállalás - Ifjúság

A négy éve, 3 fővel, olvasóklubként indult **Szekszárdi Ifjúsági Klubnak** jelenleg 50 tagja van, 12-22 év közötti fiatalok, 10 településről és 11 oktatási intézményből. Mára már a **Kamasz Írógárda** (33 fő) és a **Kamasz Alkotógárda** (14 fő) is kinőtte magát belőle. Alkotásaikat az Odú nevű klubhelyiségünkben állíthatják ki. Írásaik hetente jelennek meg a könyvtár online felületein, szívesen írnak jeles zöld napokra, alkalmakra is verseket, novellákat. A klubfoglalkozások mellett

- kirándulások, botanikai és városismereti séták
- ökotáborok (évente két alkalommal)
- országos zöldítéshez kapcsolódó programok (pl.: “Ültess fát, olvasd alatta egy könyvet”)

segítségével érjük el, hogy felelősségteljesebben és környezettudatosabban gondolkodjanak, és a természettel harmóniában élő, tudatos felnőtt váljon belőlük.

Társadalmi felelősségvállalás

Kulturális partnerintézményeinket is elkötelezetté tettük a zöldkönyvtári elvek iránt, azzal, hogy közös szemétgyűjtő akciókat szerveztünk.

Olvasói **adományokból** vásároltunk eledelet a szekszárdi **kutyamenhely** számára.

A megyei kórház **gyermekosztályának adományokat és használt könyveket** gyűjtöttünk. (Állandó könyvtári letétet működtetünk a pszichiátrián.)

A **nemzetközi könyvajándék napon** iskoláknak, óvodáknak ajándékozunk könyvet. Cél, hogy ezen a napon minden gyerek kapjon könyvet, találkozzon a neki szóló irodalommal, megszeresse az olvasást.

Partnerkapcsolatok 1.

Az elmúlt években már meglévő partnereinkkel való együttműködésben előtérbe került az öko-tudatosság témája. Hasonló gondolkodású partnereinknek nagy szerepe van kezdeményezéseink pozitív hatásának fokozásában.

A könyvtár elköteleződése a zöld értékek mellett új szint és lendületet adott a könyvtár partneri viszonyainak:

- minikert készítés, palántacsere akció, konferencia a **Europe Direct Tolnával** együttműködésben
- **“TeSzedd”** - Önkéntesen a tiszta Magyarországért országos kampányban való részvétel a múzeumi és a levéltári kollégákkal közösen
- Mazsola Baba Klub ökotudatos foglalkozásai a **helyi óvodákkal**, a **védőnői hálózattal**, szakemberekkel együttműködésben
- Denevér-nap a Madárbarát körben a **Duna-Dráva Nemzeti Park** munkatársainak vezetésével

Elképzeléseink a klímatudatos város koncepciójában találkoztak a helyi zöld civil törekvésekkel. Sok rendezvényünk elkötelezett **helyi természetvédők** közreműködésével valósul meg.

Meglévő és új partnereink is segítséget nyújtanak az általunk kezdeményezett **új zöldkönyvtári hálózat** létrehozásában és fejlesztésében.

Sikerként könyveljük el, hogy pályázatainkat, konferenciáinkat, meghirdetett játékainkat helyi őstermelők, kézművesek szívesen szponzorálják.

SZEKSZÁRD

EUROPE DIRECT
Tolna

Partnerkapcsolatok 2.

A könyvtár “zöldítése” megerősítette a korábbi partnerségeket, és új együttműködéseket eredményezett:

Zöldtárs Alapítvány: a szekszárdi egyesület hosszú ideje a város zöldítését, környezettudatos átalakítását koordináló csoportja. A KSZR településein rendszeresen tartanak előadásokat a klímaválságról, az energiahatékonyságról és a biogazdálkodásról.

Szekszárdi Zöld Estek - az **Alba Natura Civil Alapítvány** számos városban, így Szekszárdon is kezdeményezett beszélgető fórumokat a települések zöldítésének lehetőségeiről.

Alsómocsoládon a **Hét Patak Gyöngye Natúrpark Egyesület** “Ez csak természetes” c. térségi rendezvényére öko játékokkal települtünk ki.

Roots and Shoots program - a **Jane Goodall Intézet** környezeti nevelési programjába túrázással, előadással és rovarhotel barkácsolással kapcsolódtunk be az ifjúsági klub és a Madárbarát Kör tagjaival együtt.

Sok más zöld kezdeményezéshez: a **Magyar Permakultúra Egyesület**, a **GeoNights**, valamint a **Magyar Madártani Egyesület** programjaihoz, az **Európai Hulladékcsökkentési Héthez** és a **Szekszárdi Hulladékkommandó** akciójához is csatlakoztunk.

Megyei zöldkönyvtári hálózat 1.

Az Illyés Gyula Könyvtár 97 kistélepülés könyvtári szolgáltatásait szervezi egységes rendszerre, amit a közös könyvbeszerzés, infrastrukturális és informatikai fejlesztések, programszervezés, minőségirányítás, csapatépítés, tesz átfogó gyakorlattá. A KSZR lefedi a vármegye lakosságának 43%-át.

Könyvtárunk zöld törekvései, a fenntartható fejlődés elveinek, a nemzetközi és hazai zöldkönyvtári jó gyakorlatok megismertetése és alkalmazása jelent logikus továbblépést KSZR-nek, kialakítva a megyei zöld összefogást.

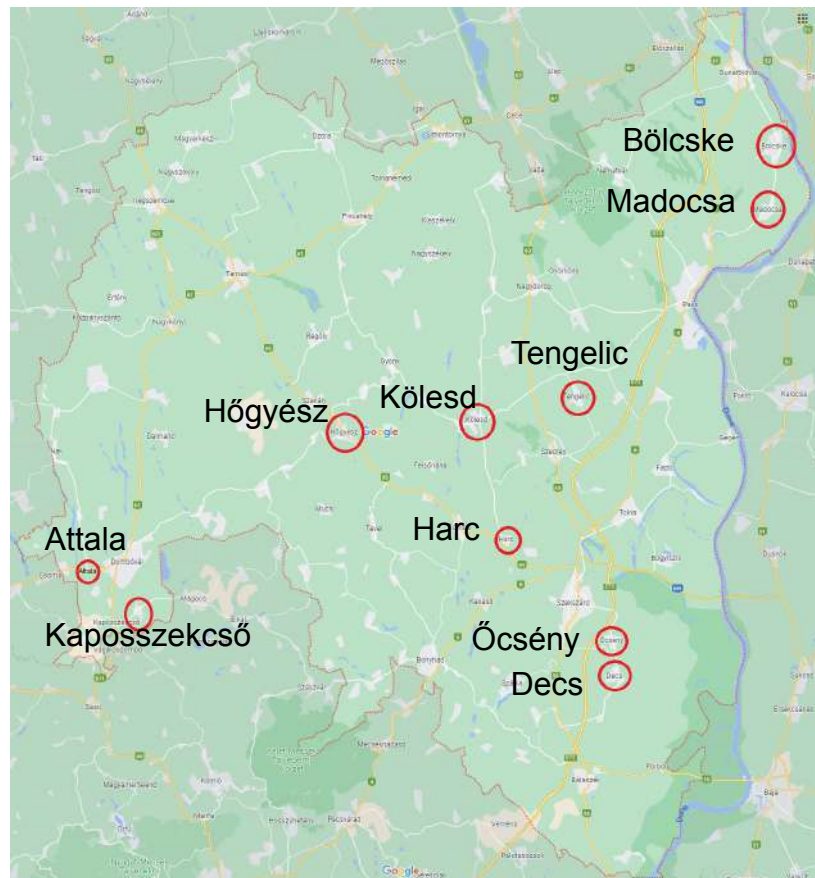

Megyei zöldkönyvtári hálózat 2.

A megyei zöldítés eszközei:

- szakmai továbbképző alkalmak szervezése
- emelt dokumentum beszerzési keret a zöldgyűjtemények kialakítására
- külön bútor a zöld kiemelés elhelyezésére
- plusz pénz a zöld programokra
- szelektív hulladéktárolók beszerzése
- jó gyakorlatok bemutatása, ajánlása

A zöld gondolatot komolyan véve önkéntes alapon ösztönözzük csatlakozásra a kistelepülési partner könyvtárakat: eddig már tíz település könyvtára csatlakozott a Tolna megyei zöldkönyvtárak hálózatához, ezáltal érve el 20 467 főt.

Országos együttműködés

A 2022-ben megtartott kétnapos **Szekszárdi Zöldkönyvtári Találkozó** célja volt:

- személyes kapcsolatok kialakításán keresztül megismerni a sikeres könyvtárak jó gyakorlatait
- kezdeményezni a zöldkönyvtári mozgalomban résztvevő könyvtárak országos összefogását

A találkozón megfogalmazott **Együttműködési Nyilatkozatot** eddig már nyolc könyvtár írta alá.

Az összefogás első eredményeként a Magyar Könyvtárosok Egyesületének **53. Vándorgyűlésén** önálló szekció keretében mutatkoztak be az együttműködő könyvtárak.

A hagyományteremtés szándékával elindított Zöldkönyvtári Találkozók második helyszíne 2023-ban Tatabánya lesz.

- <https://www.igyuk.hu/wp-content/uploads/2022/06/Zoldkonyvtari-talalkozo-2022-sajtoanyag.a.pdf>
- <https://www.igyuk.hu/wp-content/uploads/2023/02/Egyuttmukodesi-megallapodas-zoldkonyvtari-halozat.pdf>

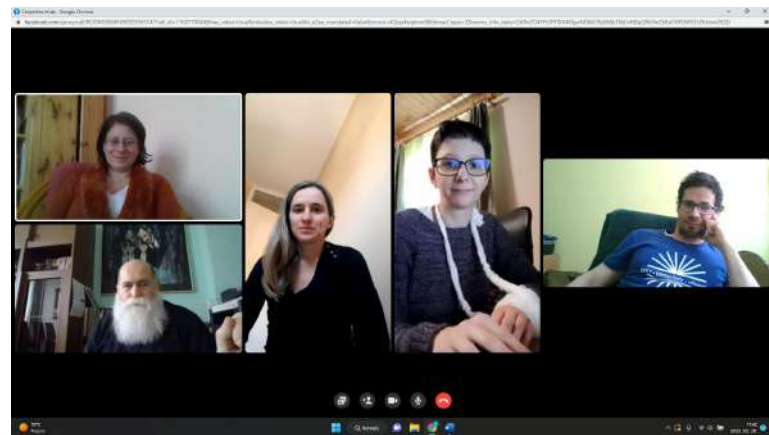

Kommunikáció

- Zöld oldal a honlapon
<https://www.igyuk.hu/zold-konyvtar/rolunk/>
- Könyvtár facebook oldala
<https://www.facebook.com/IGYUK>
- Zöldfolyam
<https://www.facebook.com/igyukzoldfolyam>
- Youtube-csatorna
<https://www.youtube.com/@tolnamegyeiillyesgyulakony9471>
- Instagram
<https://instagram.com/illyesgyulamegyeikonyvtar/>
- Messenger (belső)
- Hírlevelünk havonta közel 1000 olvasóhoz jut el

Helyi média:

Cikkek a helyi lapokban, interjúk a helyi televízióban és rádiókban

A Tudásközpont megnyitása

A kivitelező 2023. június 25-én fejezi be az építkezést, amit a költöztetés intenzív 2 hónapi munkája követ.

A tervek szerint 2023 őszén, az Országos Könyvtári Napok kiemelt eseményeként nyílik meg a megújult könyvtár.

A Szekszárdi Tudásközpont ökológiai elvek alapján elkészült épülete (*hőszigetelt üvegfalak, légcseréléses temperálás, automatizált üzemeltő rendszer, napelemes energiatermelés*) megteremti a fenntartható működés gyakorlatát, egyben a **jövő könyvtárának** lehetőségét.

<https://magyarepitok.hu/mi-epul/2023/01/laktanyabol-konyvtar-igy-epul-egy-dunantuli-varmegye-innovativ-jov-ojet-jelkepezo-komplexum>

A jövő...

A rendelkezésünkre álló erőforrásokkal eddig a fent bemutatott eredményeket értük el, az új épületbe költözéssel azonban új lehetőségek nyílnak meg számunkra. A jövő könyvtáraként tovább dolgozunk azon, hogy a környezetvédelmi gyakorlatot az alapvető funkcióinkra, gyakorlatainkra is kiterjesszük, valamint új megoldásokat valósítsunk meg.

Továbbra is támogatjuk a helyi zöld kezdeményezéseket, közösségi tereinkben pedig biztonságos, nyílt környezetet teremtünk meglévő klubjaink és új csoportok számára. Zöld ötleteik megosztására, tanulásra, valamint a környezettel kapcsolatos kérdések megvitatására nyitunk lehetőséget.

A könyvtár jövőképe

A fenntarthatóság elvei szerint működő, közösségvezérelt, valóságos és virtuális élménykönyvtárrá válunk.

***Az a gyerek,
amelyik olvas,
gondolkodni képes
felnőtt lesz***

Híd-szerepet töltünk be kultúrák, intézmények, helyi kisközösségi kultúrák és globális virtuális tudástárak között.

Az olvasás és a kultúra alapintézményeként tértől és időtől függetlenül esélyteremtő információt szolgáltatunk.

Köszönjük!

Az Illyés Gyula Könyvtár munkatársai

